

คอลัมน์ “จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง”

ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 11 ตุลาคม 2544

ถนนหนังสือสู่อัฟกานิสถาน

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์

อุบัติเหตุเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 อันเริ่มต้นจากการที่ผู้ก่อการร้ายนิรนามจี้เครื่องบินชนตึก World Trade Center จนถล่มทลาย ตามมาด้วยการยึดครองของสหรัฐอเมริกาเพื่อพิชิตรัฐบาลตอลิบานแห่งอัฟกานิสถาน มิได้ก่อผลกระทบต่อการเมืองระหว่างประเทศและเศรษฐกิจโลกเท่านั้น หากยังมีผลกระทบต่อบรรณพิภพด้วย

ผู้คนในมนุษยพิภพต่างกระหายข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับกลุ่มผู้ก่อการร้ายโดยทั่วไป รัฐบาลตอลิบานแห่งอัฟกานิสถาน และอูสม่า บิน ลาเดิน (Osama bin Laden) หนังสือที่สามารถให้ข้อมูลในเรื่องเหล่านี้ขายดิบขายดีชนิดเทน้ำเทท่า

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศเกื้อกูลการจัดอันดับหนังสือยอดนิยม ทั้งนี้โดยพิจารณาจากยอดขาย amazon.com ยักษ์ใหญ่ในธุรกิจการจำหน่ายหนังสือทาง Internet หรือ Online Bookseller จัดทำบัญชีรายชื่อหนังสือขายดี โดยสามารถปรับข้อมูลทุกชั่วโมง ในช่วงเวลาสัปดาห์แรกหลังจากที่ตึก World Trade Center ถล่มเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 หนังสือที่ติดอันดับขายดี 5 อันดับแรกเป็นหนังสือเกี่ยวกับนอสตราดามุส (Nostradamus) หมอดูชาวฝรั่งเศสในคริสต์ศตวรรษที่ 16 ถึง 2 รายการ โดยที่ *The Complete Prophecies* ติดอันดับที่หนึ่งในเมื่อ God มิอาจช่วยรักษา World Trade Center ไว้ได้ ผู้คนพากันแสวงหาคำตอบในคำพยากรณ์นอสตราดามุส โดยที่มีความพยายามในการตีความว่า นอสตราดามุสได้คาดการณ์ตั้งแต่ยุคสมัยที่ยังไม่มีเครื่องบินเจ็ตและ World Trade Center ว่า World Trade Center จักต้องพังทลาย การแสวงหาและตีความคำพยากรณ์ของนอสตราดามุสใหม่สะท้อนให้เห็นสภาวะความว้าวุ่นทางจิตวิญญาณของอเมริกันชน สภาพการณ์ดังที่กล่าวนี้เคยปรากฏมาก่อนแล้วเมื่อโลกกำลังย่างก้าวสู่สหัสวรรษใหม่ มาร์ก ลอว์สัน (Mark Lawson) แห่งหนังสือพิมพ์ *The Guardian* (September 15, 2001) ตั้งข้อสังเกตว่า God กำลังสูญเสียพื้นที่ให้แก่พยากรณ์ชะตากรรมของมนุษยพิภพ (God is losing ground to the doomsayers.) ในแง่นี้ บัญชีรายชื่อหนังสือยอดนิยมของ amazon.com มีลักษณะเสมือนหนึ่งโพลล์ตีความหาชนด้านจิตวิทยา (Psychological Opinion Poll) ในเมืองไทย หนังสือว่าด้วยคำทำนายของนอสตราดามุสที่มีการตีพิมพ์ซ้ำเริ่มปรากฏบนแผงหนังสือตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคม 2544

ในสหราชอาณาจักร ผลการสำรวจของ BBC พบว่า หนังสือที่ขายดีเป็นหนังสือว่าด้วยรัฐบาลตอลิบาน อัฟกานิสถาน และการก่อการร้าย ร้านหนังสือทุกร้านที่ BBC สำรวจล้วนให้คำตอบเดียวกัน ไม่ว่าจะ เป็น Books Etc, Foyles, Waterstone's, W.H. Smith และ Whitaker Book Track

หนังสือบางเล่มวางอยู่บนหิ้งร้านหนังสือจนฝุ่นจับ เพราะไม่มีผู้ซื้อ แต่เมื่อเกิดอุบัติเหตุเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 กลับกลายเป็นหนังสือขายดีอย่างไม่คาดฝัน ในจำนวนนี้รวม *Jihad : The Secret War in Afghanistan* ของ ทอม คาริว (Tom Carew) คาริวเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยสืบราชการลับอังกฤษ (MI6) เมื่อสหภาพโซเวียตกรีธาทัพโจมตีอัฟกานิสถานในปี 2522 หน่วยสืบราชการลับอังกฤษส่งคาริวไปฝึกการทำสงครามกองโจรแก่พวก *mojahedin Jihad : The Secret War in Afghanistan* เขียนขึ้นจากประสบการณ์ของคาริวดังกล่าวนี้

แต่หนังสือว่าด้วยตอลิบานที่กำลังเป็นข่าว ก็คือ *Taliban, Islam, Oil and the New Great Game in Central Asia* เขียนโดยอาห์เหม็ด ราซิด (Ahmed Rashid) แห่ง *Far Eastern Economic Review* และ *Wall Street Journal* หนังสือเล่มนี้ปรากฏเป็นข่าว เนื่องจาก นายโทนี แบลร์ (Tony Blair) นายกรัฐมนตรีอังกฤษชื่นชอบ บรรดาผู้ใกล้ชิดนายแบลร์ ไม่ว่าจะเป็น นายอันจิ ฮันเตอร์ (Anji Hunter) และนายอลาสแตร์ แคมป์เบลล์ (Alastair Campbell) ก็มีรายงานข่าวว่า ล้วนได้อ่านหนังสือเล่มนี้ นายราซิดชี้ให้เห็นว่า รัฐบาลตอลิบานไม่อยู่ในฐานะที่จะปฏิรูปอัฟกานิสถานได้ เพราะในด้านหนึ่งรัฐบาลตอลิบานไม่ต้องการสถาปนารัฐสมัยใหม่ โดยที่ในอีกด้านหนึ่งก็ติดอยู่กับสังคมชนเผ่า (Tribal Society) ในขณะที่อิทธิพลของขบวนการตอลิบานเสื่อมถอยลง แต่พันธมิตรฝ่ายเหนือ (Northern Alliance) ซึ่งยึดอำนาจตั้งแต่ปี 2539 มีอาเจตนาให้อัฟกานิสถานให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ เนื่องจาก Northern Alliance ประกอบด้วย ชนเผ่ากลุ่มน้อย Tajiks และ Uzbeks ซึ่งพูดภาษาเปอร์เซีย ในขณะที่ Pashtun เป็นชนกลุ่มใหญ่ในปัจจุบัน Pashtun ยึดอัฟกานิสถานฝ่ายใต้ และ Non-Pashtun ยึดภูมิภาคฝ่ายเหนือ โดยมีเทือกเขา Hindu Kush เป็นเส้นแบ่ง โดยที่ทั้งสองฝ่ายพยายามแย่งชิงนครคาบูล (Kabul)

หนังสือว่าด้วยอูสม่า บินลาเดิน ติดอันดับหนังสือขายดีด้วย ในจำนวนนี้ รายการ 'ส้มหล่น' ก็คือ *The New Jackals : Ramzi Yousef, Osama bin Laden and the Future of Terrorism* เขียนโดยไซมอน รีฟ (Simon Reeve) หนังสือเล่มนี้พิมพ์โดยหนังสือพิมพ์วิชาการเล็กๆ ชื่อ Northeastern University Press ตั้งอยู่ในนครบอสตัน ก่อนเกิดอุบัติเหตุการณ์เดือนกันยายน 2544 หนังสือเล่มนี้ขายได้เพียง 4,000 เล่มตั้งแต่วางตลาด อุบัติการณ์ World Trade Center ถล่มทำให้หนังสือเล่มนี้ขายดีจนติด 5 อันดับแรกของ amazon.com และต้องตีพิมพ์ใหม่อีก 15,000 เล่ม วิลเลียม โฟรลิก (William Frohlich) ผู้จัดตั้ง Northeastern University Press ในปี 2519 ให้

สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ว่า นานาที่หนังสือเล่มนี้ขายดีท่ามกลางหายนภัยที่เกิดแก่ชาติ (*The Washington Post*, September 19, 2001)

ความลึกซึ้งของอุสมาน บิน ลาดิน ประกอบกับความกระหายข้อมูลของผู้อ่าน ทำให้สำนักพิมพ์ต่างๆพากันนำหนังสือเก่ามาปิดฝุ่นตีพิมพ์ใหม่ ในจำนวนนี้รวม *Bin Laden, al-Jazeera and Me* ซึ่งเป็นบันทึกการสัมภาษณ์ บิน ลาดินทางสถานีโทรทัศน์ al-Jazeera โดย จัสมาล อิสเมล (Jasmal Ismail) *Osama bin Laden's al Qaida* เขียนโดย Yona Alexander และ Michael Swetnam และ *Bin Laden : The Man Who Declared War on America* เขียนโดย Yossef Bodansky

ในด้านการผลิตหนังสือ นักข่าวในสนามเป็นที่ต้องการของสำนักพิมพ์จำนวนมาก เพราะถือเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดข้อมูลและแหล่งข่าว ในช่วงปี 2544-2545 บรรณพิภพคงได้ต้อนรับผลผลิตของนักข่าวหลายเล่ม ในจำนวนนี้ ประกอบด้วย *Holy War Inc. : Inside The Secret World of Osama bin Laden* เขียนโดย Peter Bergen แห่ง CNN สำนักข่าว Associated Press กำลังผลิตหนังสือประวัติศาสตร์บอกเล่า (Oral History) ชื่อ *09/11 8.48 AM : Documenting America's Greatest Tragedy* ทั้งนี้โดยอาศัยการทำงานของนักข่าวภาคสนาม ผลผลิตดังกล่าวนี้จะปรากฏในรูปหนังสือกระดาษและ E-Book ซึ่งจัดจำหน่ายผ่าน BookSurge.com และ BlueEar.com ทำยที่สุด *Germ : Biological Weapons and American Secret War* เขียนโดยทีมนักข่าวแห่ง *New York Times* อันประกอบด้วย Judith Miller, Stephen Engelberg และ William Broad

เหตุเกิดที่ World Trade Center และการโจมตีอัฟกานิสถานโดยสหรัฐอเมริกา ทำให้ความสนใจประเด็นความขัดแย้งระหว่างอารยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างอารยธรรมชาวคริสต์กับอารยชนชาวมุสลิมกลับมาปะทุอีกครั้งหนึ่ง การฟื้นความสนใจในประเด็นนี้ ทำให้หนังสือของศาสตราจารย์แซมมวล ฮันติงตัน (Samuel P. Huntington) เรื่อง *The Clash of Civilizations and the Remaking of the World Order* กลายเป็นหนังสือขายดี หนังสืออีกเล่มหนึ่งที่ติดวางแหในกลุ่มนี้ ก็คือ *Jihad vs. McWorld : How Globalism and Tribalism Are Shaping the World* ของศาสตราจารย์เบนจามิน บาร์เบอร์ (Benjamin R. Barber)

หมายเหตุ

1. รายงานข่าวการติดอันดับหนังสือขายดีของหนังสือคำพยากรณ์ของนอสดราดามุส ดู Mark Lawson, “Nostradamus Tops the Best Sellers”, *The Guardian* (September 15, 2001) ดู www.booksunlimited.co.uk

2. รายงานการสำรวจตลาดหนังสือในอังกฤษ ดู “UK Sales Boost for Afghan Book”, *BBC News* (September 28, 2001) ดู www.bbc.co.uk

3. รายงานข่าวหนังสือว่าด้วยอัฟกานิสถานที่เขียนโดยอาห์เหม็ด ราซิด (Ahmed Rashid) ดู Patrick Wintour, “The Book They Are All Reading”, *The Guardian* (October 9, 2001) ดู www.booksunlimited.co.uk

4. รายงานข่าวการจัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับอูสม่า บิน ลาเดิน ดู Brian Whitaker, “Bestseller Bin Laden Book Snapped Up”, *The Guardian* (September 29, 2001) และ Linton Weeks “Books on Terrorists, CIA, World Trade Center in Demand After Attacks”, *The Washington Post* (September 19, 2001)

หนังสือว่าด้วยความขัดแย้งระหว่างอารยธรรม

1. Samuel P. Huntington, *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order* (1996).
2. Benjamin R. Barber, *Jihad vs. McWorld : How Globalism and Tribalism Are Reshaping the World*.

หนังสือว่าด้วยตอลิบันและอัฟกานิสถาน

1. Tom Carew, *Jihad : The Secret War in Afghanistan*.
2. Jessica Stern, *The Ultimate Terrorists*.
3. Mary Anne Weaver, *In the Shadow of Jihad : Pakistan, Islamic Militancy, and the Taliban* (2001).
4. Ahmed Rashid, *Taliban : Militan Islam, Oil and Fundamentalism in Central Asia*.
5. Ahmed Rashid, *Taliban, Islam, Oil, and the New Great Game in Central Asia*.

หนังสือว่าด้วย Osama bin Laden

1. Jasmal Ismail, *Bin Laden, al-Jazeera and Me* (1998).
2. Yonah Alexander and Michael Swetnam, *Osama bin Laden's al Qaida* (1998).
3. Yossef Bodansky, *Bin Laden : The Man Who Declared War on America* (1999).
4. Simon Reeve, *The New Jackals : Ramzi Yousef, Osama bin Laden and the Future of Terrorism*.
5. Peter Bergen, *Holy War Inc. : Inside the Secret World of Osama bin Laden* (2001).

หนังสือว่าด้วย World Trade Center

Angus Kress Gillespie,

Twin Towers : The Life of New York City's World Trade Center

หนังสือว่าด้วยการถล่ม World Trade Center

1. Associated Press,

09/11 8.48 AM : Documenting America's Greatest Tragedy (2001).

2. ReganBooks, *God Bless America* (2001).

หนังสือว่าด้วยอนาคตของการก่อการร้าย

Judith Miller, Stephen Engelberg, and William Broad,

Germs : Biological Weapons and American Secret War (2001)